

ส่วนที่ 1

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

1. ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

ที่ตั้งของหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว รับผิดชอบ 2 ตำบล ตำบลเชียงกลาง และ ตำบลพญาแก้ว แบ่งออกเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

ตำบลเชียงกลาง

1. บ้านคู	หมู่ที่ 4	
2. บ้านหนอง	หมู่ที่ 6	
3. บ้านชี	หมู่ที่ 7	
4. บ้านกอก	หมู่ที่ 8	
5. บ้านจิว	หมู่ที่ 9	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
6. บ้านร่มไทร	หมู่ที่ 12	
7. บ้านสบคอน	หมู่ที่ 13	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง

ตำบลพญาแก้ว

1. บ้านน้ำคา	หมู่ที่ 1	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
2. บ้านคันนา	หมู่ที่ 2	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
3. บ้านพุด	หมู่ที่ 3	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
4. บ้านพญาแก้ว	หมู่ที่ 4	
5. บ้านผาน้ำฮ้อย	หมู่ที่ 5	
6. บ้านเกวต	หมู่ที่ 6	
7. บ้านม่วง	หมู่ที่ 7	

ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น	4,139	คน
ประชากรชาย	2,061	คน
ประชากรหญิง	2,078	คน
จำนวนครัวเรือน	1,267	ครัวเรือน

ตารางแสดงข้อมูลหมู่บ้านและจำนวนประชากรในเขตพื้นที่ อบต. เชียงกลางพญาแก้ว

ตำบลเชียงกลาง

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
					ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านคู	4	นายเกียรติ ขอดเตชะ	140	232	202	434	(หมู่ที่ 9,13 หมู่บ้าน คาบเกี่ยว เทศบาล)
2	บ้านหนอง	6	นางตำ พิลากุล	149	238	257	495	
3	บ้านชี	7	นายเดชา เทใหม่	98	147	150	297	
4	บ้านกอก	8	นางรินรดา สุดำ	122	200	223	423	
5	บ้านจิว	9	นายทัตพงศ์ นันทะน้อย	129	187	217	404	
6	บ้านร่มไทร	12	นายดี กอกัน	94	160	153	313	
7	บ้านสบคอน	13	นายสุทิน นิตอิักษร	39	46	49	95	
รวมตำบลเชียงกลาง				771	1,210	1,251	2,461	

ตำบลพญาแก้ว

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
					ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านน้ำคา	1	นายสวาท แสงรัตน์	14	11	7	18	(หมู่ที่ 1,2,3 หมู่บ้าน คาบเกี่ยว เทศบาล)
2	บ้านคันทนา	2	กำนันมนัส พลกล้า	19	11	9	20	
3	บ้านพูล	3	นายชาติรี ท่างาม	3	1	1	2	
4	บ้านพญาแก้ว	4	นายสมรรถพล ขอดเตชะ	87	139	139	278	
5	บ้านผาน้ำข่อย	5	นายสนั่น บุญตัน	142	263	264	527	
6	บ้านเกวต	6	นายลาภวัต ศิริคาม	177	344	307	651	
7	บ้านม่วง	7	นายชนพล จักรอะโน	52	82	100	182	
รวมตำบลพญาแก้ว				496	851	827	1,678	
รวมตำบลพญาแก้วและตำบลเชียงกลาง				1,267	2,061	2,078	4,139	

ข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอเชียงกลาง*

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว

(ปัจจุบันเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง)

ตั้งอยู่ที่ 49 หมู่ 9 ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

- โทรศัพท์ 054-694-599
- อีเมล abt.ck.pk@hotmail.com
- เว็บไซต์ www.ckpknanlocal.com

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ เป็นที่ราบสูงและพื้นที่ราบลุ่มลำน้ำก่อนส่วนที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มตามริมน้ำ พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 140 เมตร พื้นที่ที่มีลักษณะลาดเอียงจากทางทิศตะวันออกแยงเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพื้นที่ด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ จะมีลำน้ำก่อนไหลผ่านในพื้นที่ของตำบลพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ลาดชัน

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลเชียงกลาง และตำบลพญาแก้ว มีลักษณะภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม อากาศร้อนจัดและแห้งแล้งราษฎรประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน ปกติฝนตกชุกตลอดฤดูกาล แต่บางปีมีฝนตกขาดช่วงเป็นเวลานาน
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคม ช่วงเดือนพฤศจิกายน และธันวาคม มักมีอากาศหนาวเย็น

1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย

1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ

ตำบลเชียงกลางและตำบลพญาแก้ว มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ

- (1) แม่น้ำ มี 1 สาย คือ แม่น้ำน่าน
- (2) ลำน้ำ มี 1 สาย คือ ลำน้ำก่อน
- (3) ห้วย จำนวน 10 แห่ง คือ
 1. ห้วยเจียง อยู่ในเขต บ้านคู หมู่ที่ 4 ตำบลเชียงกลาง
 2. ห้วยชี อยู่ในเขต บ้านชี หมู่ที่ 7 ตำบลเชียงกลาง
 3. ห้วยจิว อยู่ในเขต บ้านจิว หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงกลาง

4.ห้วยคี้ด	อยู่ในเขต บ้านจิว	หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงกลาง
5.ห้วยน้ำจ้ง	อยู่ในเขต บ้านคันทนา	หมู่ที่ 2 ตำบลพญาแก้ว
6.ห้วยสะโหลด	อยู่ในเขต บ้านเกวต	หมู่ที่ 6 ตำบลพญาแก้ว
7.ห้วยตะวัน	อยู่ในเขต บ้านเกวต	หมู่ที่ 6 ตำบลพญาแก้ว
8.ห้วยก๊ับ	อยู่ในเขต บ้านเกวต	หมู่ที่ 6 ตำบลพญาแก้ว
9.ห้วยบวกหมู	อยู่ในเขต บ้านม่วง	หมู่ที่ 7 ตำบลพญาแก้ว
10.ห้วยขอนคู้	อยู่ในเขต บ้านม่วง	หมู่ที่ 7 ตำบลพญาแก้ว

(4) แหล่งน้ำการเกษตร จำนวน 3 แห่ง คือ

1. ฝ่ายน้ำกอน
2. ฝ่ายห้วยจิว
3. ฝ่ายน้ำล้นซ้อมือเหล็ก

2. ด้านการเมือง/การปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว มีพื้นที่รับผิดชอบ ทั้ง 2 ตำบล คือตำบลเชียงกลางและตำบลพญาแก้ว เป็นหมู่บ้านที่มีสภาพเป็นชนบท มีการดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเรียบง่ายใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีทั้งชาวเขาเผ่าลื้อและคนเมือง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม (ทำนา,ทำไร่) ถือได้ว่าเป็นชุมชนเกษตรกรรมและได้เรียนรู้วิถีชีวิตด้านการเกษตรมา การพัฒนาในพื้นที่เน้นการใช้วิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ช่วยเหลือกันจะมีกลุ่มต่างๆในชุมชนไม่มาก สำหรับแนวทางการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว มีการพัฒนาทุกด้านอย่างต่อเนื่องทั้งทาง ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ โดยการดึงการมีส่วนร่วมมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาในคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้มีสุขทางด้าน กาย ใจ และคุณลักษณะนิสัยที่ชอบช่วยเหลือกันของคนในชุมชนมีการทำงานที่อาศัยข้อมูลทุนและศักยภาพของตำบลที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาต่อยอดกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ยกระดับจนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ หนุนเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรแกนนำในการพัฒนานวัตกรรม และกิจกรรมใหม่ๆ รวมไปถึงการเชื่อมโยงองค์กรชุมชนและหน่วยงานรัฐมาเป็นกลไกพัฒนาตำบล และสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยสร้างความเข้าใจร่วมอยู่ 3 ส่วนหลักก่อน คือ “บวร” อันหมายถึง บ้าน วัด และโรงเรียน ให้เกิดการบูรณาการ คน องค์กรชุมชน งานกิจกรรม งบประมาณในลักษณะเวทีประชาคม และประสานความร่วมมือกับภาคีภายนอกมาร่วมพัฒนาตำบล

2.1 เขตการปกครอง

กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและการรวมสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 75 ง วันที่ 9 กรกฎาคม 2547 และได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เชียงกลางพญาแก้ว ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2556 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศ ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2556 เดิมชื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลาง

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้วอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดน่าน ตั้งอยู่เลขที่ 49 บ้านงิ้ว หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน อยู่ห่างจากอำเภอเชียงกลาง ประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดน่าน ประมาณ 76 กิโลเมตร มีพื้นที่ตำบลรวมทั้งสิ้น 86 ตารางกิโลเมตร

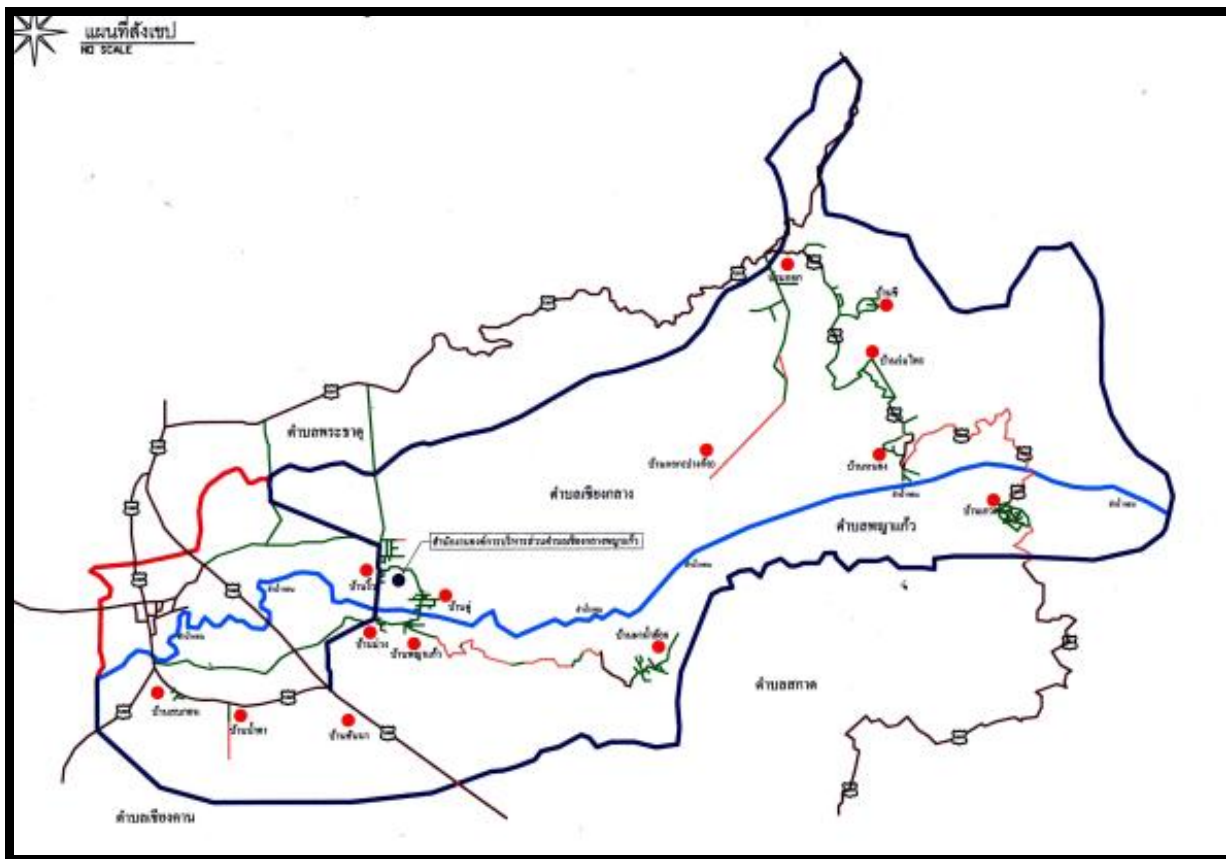
อาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลพระธาตุ และตำบลทุ่งช้าง	อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลสถาน ตำบลเชียงคาน	อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลสกาต	อำเภอปัว
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลพระพุทธบาท ตำบลเปือ	อำเภอเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง

แผนที่พื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)
โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว แบ่งเขตการปกครองดังนี้

ตำบลเชียงกลาง

1. บ้านคู	หมู่ที่ 4	
2. บ้านหนอง	หมู่ที่ 6	
3. บ้านชี	หมู่ที่ 7	
4. บ้านกอก	หมู่ที่ 8	
5. บ้านงิ้ว	หมู่ที่ 9	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
6. บ้านร่มไทร	หมู่ที่ 12	
7. บ้านสบกอน	หมู่ที่ 13	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง

ตำบลพญาแก้ว

1. บ้านน้ำคา	หมู่ที่ 1	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
2. บ้านคันทนา	หมู่ที่ 2	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
3. บ้านพูล	หมู่ที่ 3	เป็นหมู่บ้านคาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง
4. บ้านพญาแก้ว	หมู่ที่ 4	
5. บ้านผาน้ำย้อย	หมู่ที่ 5	
6. บ้านเกวด	หมู่ที่ 6	
7. บ้านม่วง	หมู่ที่ 7	

2.2 การเลือกตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว ได้ยกฐานะ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 75 ง วันที่ 9 กรกฎาคม 2547 และได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เชียงกลางพญาแก้ว ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2556 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศ ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2556 เดิมชื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลาง

- เขตเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 1 เขตเลือกตั้ง ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคู,บ้านหนอง,บ้านชี,บ้านกอก,บ้านจิว,บ้านร่มไทร,บ้านสบกอน,บ้านน้ำคา,บ้านคันทนา,บ้านพญาแก้ว, บ้านผาน้ำย้อย,บ้านเกวด และบ้านม่วง
- เขตเลือกตั้งสมาชิกสภา แบ่งออกเป็น 13 เขตเลือกตั้ง คือ
 1. เขตเลือกตั้งที่ 1 บ้านคู หมู่ที่ 4
 2. เขตเลือกตั้งที่ 2 บ้านหนอง หมู่ที่ 6
 3. เขตเลือกตั้งที่ 3 บ้านชี หมู่ที่ 7
 4. เขตเลือกตั้งที่ 4 บ้านกอก หมู่ที่ 8
 5. เขตเลือกตั้งที่ 5 บ้านจิว หมู่ที่ 9
 6. เขตเลือกตั้งที่ 6 บ้านร่มไทร หมู่ที่ 12
 7. เขตเลือกตั้งที่ 7 บ้านสบกอน หมู่ที่ 13
 8. เขตเลือกตั้งที่ 8 บ้านน้ำคา หมู่ที่ 1
 9. เขตเลือกตั้งที่ 9 บ้านคันทนา หมู่ที่ 2
 10. เขตเลือกตั้งที่ 10 บ้านพญาแก้ว หมู่ที่ 4
 11. เขตเลือกตั้งที่ 11 บ้านผาน้ำย้อย หมู่ที่ 5
 12. เขตเลือกตั้งที่ 12 บ้านเกวด หมู่ที่ 6
 13. เขตเลือกตั้งที่ 13 บ้านม่วง หมู่ที่ 7

3. ประชากร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือนและประชากรทั้งหมดในพื้นที่

ประชากรทั้งสิ้น	4,139	คน
ประชากรชาย	2,061	คน
ประชากรหญิง	2,078	คน
จำนวนครัวเรือน	1,267	ครัวเรือน

4. สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

ด้านการศึกษา ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานและผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่ราบสูงมีอัตราการรู้หนังสือที่ต่ำ และ การใช้ภาษาท้องถิ่น ทำให้การสื่อสารหรือการประสานงานเพื่อทำความเข้าใจค่อนข้างลำบากพอสมควร แต่ปัจจุบันเด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษาที่ทั่วถึงในระดับขั้นพื้นฐาน คือ เด็กก่อนวัยเรียนก็มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ มีโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา ดังนี้คือ

โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ จำนวน 5 แห่ง คือ

ตำบลเชียงกลาง

1. โรงเรียนบ้านกอก
2. โรงเรียนบ้านชี
3. โรงเรียนบ้านหนอง

ตำบลพญาแก้ว

1. โรงเรียนเกวต
2. โรงเรียนบ้านผาน้ำย่อย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 แห่ง คือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านกอก หมู่ 8 ตำบลเชียงกลาง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านจิว หมู่ 9 ตำบลเชียงกลาง
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านผาน้ำย่อย หมู่ 5 ตำบลพญาแก้ว
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเกวต หมู่ 6 ตำบลพญาแก้ว
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเกวต (สาขาบ้านหนอง หมู่ 6 ตำบลเชียงกลาง)

ศูนย์การเรียนชุมชนชาวเขาแม่ฟ้าหลวง จำนวน 2 แห่ง คือ

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ฟ้าหลวงบ้านหนอง
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ฟ้าหลวงบ้านกอก(ปางก้อ)

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 11 แห่ง

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 แห่ง คือ

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลพญาแก้ว(โรงเรียนบ้านพญาแก้วเดิม)

4.2 สาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 3 แห่ง คือ

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านชี หมู่ 7 ต.เชียงกลาง
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านงิ้ว หมู่ 9 ต.เชียงกลาง
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพญาแก้ว หมู่ 4 ต.พญาแก้ว

สถานบริการสาธารณสุขชุมชน จำนวน 1 แห่ง คือ

สถานบริการสาธารณสุขชุมชน บ้านผาน้ำน้อย หมู่ 5 ต.พญาแก้ว

4.3 อาชญากรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว ไม่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นสังคมขนาดเล็ก ทุกคนอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การจัดการตำบลดำเนินไปบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงภาคีเครือข่ายต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาอาชญากรรมในตำบล จึงได้มีการ จัดตั้งสัญญาผูกพันพระปริวาสร่วมทางแยก และได้กำลังพลจากผู้นำ ตำรวจ อปพร. มาตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดบริการ เพื่อระงับเหตุ ไม่ให้เกิดความรุนแรงในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดหลายวันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

4.4 ยาเสพติด

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของตำบลเชียงกลาง,ตำบลพญาแก้ว ซึ่งปัญหานี้เป็นบ่อนทำลายสังคมเป็นอย่างมาก โดยทางตำบลได้มีการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะป้องกันและปราบปรามไม่ให้มีการเสพยาเสพติด ชื้อขาย ยาเสพติดในตำบลแต่เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน โดยทางตำบลจะป้องกันปราบปรามเองไม่ได้ต้องอาศัยหน่วยภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ นอกจากนี้ยาเสพติดได้เข้ามาแพร่หลายในสังคมเราเป็นอย่างมากโดยเฉพาะยาบ้า ซึ่งนอกจากผู้ใหญ่จะติดยาเสพติดแล้ว ก็ยังมีเยาวชนในตำบลที่ติดยาเสพติดเหล่านี้อีกด้วย และยังส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชนผู้ไม่ได้เสพยาเสพติดอีกด้วย นอกนี่ยังพบว่าเยาวชนในตำบลเชียงกลาง,ตำบลพญาแก้ว ติดยานั้นสาเหตุมาจาก ปัญหาทางครอบครัว เช่น พ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาให้กับลูกเมื่อเด็กมีปัญหาไม่รู้จะปรึกษาใครขาดที่พึ่งจึงหาทางออกในทางที่ผิดๆ ปัญหาพ่อแม่หย่าร้างกัน ครอบครัวขาดความอบอุ่น เป็นต้น จึงส่งผลให้เด็กแว้งคว้างหาทางออกในทางที่ผิด โดยการหันมาพึ่งยาเสพติดมั่วสุ่มดื่มสุรา และส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายๆด้าน

4.5 การสังคมสงเคราะห์

ได้ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

- (1) ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์
- (2) รับลงทะเบียนและประสาน โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
- (3) ประสานการทำบัตร, การต่ออายุบัตรผู้พิการ
- (4) ประสานองค์กรต่างๆ ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส
- (5) ตั้งโครงการช่วยเหลือผู้ยากจน ยากไร้ รายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาสไว้ที่พึง

5. ระบบบริการพื้นฐาน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

5.1 การคมนาคม

สภาพถนนที่ใช้ในการคมนาคมของแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่สูงส่วนมากเป็นถนนดินลูกรัง สลับกับเป็นถนนคอนกรีตเป็นบางช่วงในช่วงฤดูฝนการเดินทางไม่สะดวก ส่วนหมู่บ้านในพื้นที่ราบนั้นถนนส่วนใหญ่ภายในหมู่บ้าน และระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตและถนนลาดยาง แต่ถนนเข้าที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง

5.2 การไฟฟ้า

การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาคือไฟฟ้าส่องสว่างทางหรือที่สาธารณะยังไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่ที่มีความต้องการให้ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างนั้นยังไม่เป็นที่สาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่สามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกับถนน การแก้ปัญหาคือ ประสานความร่วมมือกันในหลายๆ ฝ่าย เพื่อที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ และวิธีการที่จะดำเนินการแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ตั้งงบประมาณในส่วนนี้ไว้แล้วบางส่วน และได้แจ้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงเหตุผลเพื่อที่จะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน ปัจจุบันในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีไฟฟ้าใช้ ดังนี้

- (1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 1,267 หลังคาเรือน
- (2) ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน 270 จุด ครอบคลุมถนนทุกสายในหมู่บ้าน

5.3 การประปา

ในพื้นที่เขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชิงกลางพญาแก้ว มีระบบประปาภูเขา มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

5.4 โทรศัพท์

- (1) จำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ ไม่มี
- (2) หอกระจายข่าวในพื้นที่ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 100 ของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

5.5 ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

(ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์)

6. ระบบเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตร

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ไม้ยาสูบ และพืชผักผลไม้ต่างๆ เช่น มะม่วง , ลิ้นจี่ , ลำไย ฯลฯ

พื้นที่ทำการเกษตรกรรม		ต.เชียงกลาง	ไร่	ต.พญาแก้ว	ไร่
-เพาะปลูกข้าว	ต.เชียงกลาง	3,671.50	ไร่	ต.พญาแก้ว	1,726.59
-เพาะปลูกพืชไร่	ต.เชียงกลาง	1,584	ไร่	ต.พญาแก้ว	5,707
-เพาะปลูกพืชผัก	ต.เชียงกลาง	91	ไร่	ต.พญาแก้ว	135
-เพาะปลูกผลไม้	ต.เชียงกลาง	2,384	ไร่	ต.พญาแก้ว	1,463

6.3 การปลูสัตว์

- เป็นการประกอบการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระบือ

6.4 การบริการ

โรงแรม รีสอร์ท	จำนวน	2 แห่ง
ร้านเกมส์	จำนวน	1 แห่ง
ร้านคาราโอเกะ	จำนวน	1 แห่ง

6.5 การท่องเที่ยว

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้วมีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

1. ฝ่ายข้อมือเหล็ก บ้านคู หมู่ที่ 4 ตำบลเชียงกลาง

2. น้ำตกตาดเล	บ้านหนอง	หมู่ที่ 6 ตำบลเชียงกลาง
3. น้ำตกห้วยจิว	บ้านจิว	หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงกลาง
4. น้ำตกห้วยเอิม	บ้านร่มไทร	หมู่ที่ 12 ตำบลเชียงกลาง
5. น้ำตกผานางอิง	บ้านพญาแก้ว	หมู่ที่ 4 ตำบลพญาแก้ว
6. น้ำตกเมืองฟ้า	บ้านเกวต	หมู่ที่ 6 ตำบลพญาแก้ว

6.6 อุตสาหกรรม

จำนวนกิจการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

- โรงสีข้าว	จำนวน 17 แห่ง
- โรงผลิตบดลือก	จำนวน 2 แห่ง
- โรงผลิตเมทัลชีท	จำนวน 1 แห่ง
- โรงผลิตปุ๋ยหมัก	จำนวน 1 แห่ง
- โรงเก็บผลิตภัณฑ์เมล็ดพันธุ์พืช	จำนวน 1 แห่ง
- กิจการเครื่องผสมคอนกรีตและเครื่องร่อนทราย	จำนวน 1 แห่ง

6.7 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การพาณิชย์

สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน 1 แห่ง
ร้านค้าต่างๆ	จำนวน 35 แห่ง
ร้านขายของเบ็ดเตล็ด	จำนวน 1 แห่ง

กลุ่มอาชีพ

มีกลุ่มอาชีพ จำนวน 9 กลุ่ม

1. กลุ่มเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นเมือง	บ้านกอก หมู่ 8
2. กลุ่มเกษตรแบบผสมผสาน	บ้านผาน้ำย่อย หมู่ 5
3. กลุ่มเลี้ยงไก่	บ้านหนอง หมู่ที่ 5
4. กลุ่มเลี้ยงวัว	บ้านม่วง หมู่ที่ 4

6.8 แรงงาน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 – 60 ปี อยู่ในกำลังแรงงาน ประชากรอายุระหว่าง 25 – 50 ปี บางส่วน ไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ ปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่

ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ เพราะในพื้นที่ส่วนมากเป็นที่อยู่อาศัย ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเยอะ

7. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

7.1 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน

ตำบลเชียงกลาง มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน โดยมีประวัติพอสังเขป ดังนี้

(1) บ้านคู หมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้านดั้งเดิมมีฐานที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำก่อน ชื่อ “บ้านคู” บริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านมีต้นประดู่ใหญ่อยู่หลายต้นจึงได้ชื่อหมู่บ้านตามต้นไม้นี้ใหญ่คือต้นประดู่เป็นชื่อของบ้านคู มีประชากรประมาณ 30 หลังคาเรือน ปัญหาของบ้านคูซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งลำน้ำก่อนช่วงฤดูน้ำหลากน้ำได้ไหลนองท่วมหมู่บ้านทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนอกจากนี้พื้นที่ของบ้านคูตั้งอยู่ริมฝั่งลำน้ำก่อนน้ำกัดเซาะตลิ่งพังเข้าไปในหมู่บ้านทุกๆปี

ในปีพ.ศ.2509 โดยการนำของผู้ใหญ่บ้านคือ นายมี การินทร์ ได้คิดแก้ไขปัญหากการเกิดอุทกภัย จึงได้ย้ายหมู่บ้านคูไปอยู่ในพื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านห่างจากหมู่บ้านเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร การย้ายหมู่บ้านในครั้งนี้ได้แยกกันออกเป็น 2 หมู่บ้านคือ 1.บ้านคู (ม่วงส้ม) 2.บ้านพญาแก้ว (บ้านมอญ) บ้านมอญโดยการนำของลุงหนานวงศ์ ได้ชื่อว่าบ้านมอญเพราะหมู่บ้านอยู่บริเวณลำห้วยมอญแต่ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านพญาแก้วตั้งชื่อตามคงพญาแก้ว

พื้นที่ตั้งของบ้านคูใหม่เป็นพื้นที่ที่เป็นวัดเก่าในสมัยพม่ายังเหลือซากอิฐเหลือให้เห็นอยู่ ชื่อวัดเก่าก็คือวัดม่วงส้ม ที่ได้ชื่อว่าวัดม่วงส้ม เพราะมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่ 10 ต้น ขนาด 5 คนโอบต่อต้นตั้งอยู่แม้ในปัจจุบันก็ยังมีต้นมะม่วงเหลือให้เห็นอยู่ หมู่บ้านคู วัดม่วงส้ม

สภาพทางภูมิศาสตร์ บ้านคูอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเชียงกลาง ประมาณ 7 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 83 กิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

พื้นที่ของหมู่บ้านเป็น (ที่ราบลุ่ม) มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านกอก
ทิศใต้	ติดต่อบ้านพญาแก้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อบ้านผาน้ำน้อย
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านจิว

(2) บ้านหนอง เดิมหมู่บ้านหนองเป็นหมู่บ้านที่ย้ายมาจากขุนน้ำก่อนหรือบ้านเปียงเซย ลงมาอยู่ที่บ้านผาหุ หรือปัจจุบันเรียกว่าบ้านหนอง แต่มีคนบางกลุ่มที่อยากจะแยกครอบครัวไปตั้งหมู่บ้านอยู่ที่ใหม่ บางกลุ่มก็ไปอยู่ที่ใกล้แม่น้ำก่อน ซึ่งเรียกว่าบ้านเปียงปงและบ้านสลุ่น แต่อยู่แล้วก็มีคน

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

เป็นโรค ล้มตายกันมาก และก็มีสัตว์ป่า เช่น เสือ เข้ามารบกวน ไก่ หมู ของชาวบ้านที่เลี้ยงไว้ใน หมู่บ้าน ชาวบ้านก็เลยย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม คือบ้านหนอง

มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านร่มไทร
ทิศใต้	ติดต่อบ้านเกวต
ทิศตะวันออก	ติดต่อบ้านเกวต
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านกอก(ปางก่อ)

(3) บ้านชี

มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านกอก
ทิศใต้	ติดต่อบ้านร่มไทร
ทิศตะวันออก	ติดต่อบ้านเกวต
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านกอก

(4) บ้านกอก หมู่ที่ 8 ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตนอุทยานแห่งชาติดอยภูคา – ผาแดง โดยตั้งหมู่บ้านอยู่บนเทือกเขาภูแว ซึ่งเป็นเทือกเขาหนึ่งของดอยภูคา ลักษณะภูมิประเทศที่ประกอบไปด้วย ภูเขาสูงชัน เป็นส่วนมาก จากการสำรวจพบว่าบางส่วนของอพยพมาจากบ้านหลวง และบางส่วนของอพยพมาจากบ้านเกวต ซึ่งสาเหตุที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่นี้ก็เนื่องจากการทำไร่หมุนเวียนไม่สะดวกในการเดินทางไป – กลับ ผู้ที่ได้เดินทางนำชาวบ้านอพยพมาคนแรกคือ **นายบุญ สุตา นายพัด บุญวัน** โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ในที่นี้มาแล้วประมาณ 120 ปี

หมู่บ้านกอกมีนามสกุล สุตา บ้านชี นามสกุล เทใหม่ บ้านหนอง บุญวัน บ้านเกวต ศิริคาม นั้น เนื่องจากทางราชการได้มีการประกาศให้ราษฎร ใช้นามสกุลกันตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นจึงได้กำหนดให้ราษฎรของหมู่บ้านต่าง ๆ ชำรงต้นใช้นามสกุลแตกต่างกันไปเป็นหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกในการจำแนกแยกหมู่บ้าน ดังนั้นบ้านกอกทั้งหมู่บ้านจึงใช้นามสกุลเดียวกันทั้งหมู่บ้าน คือ **สุตา**

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านกอกตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 19 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 95 กิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านปางแก อ.ทุ่งช้าง
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านชี ต.เชียงกลาง อ. เชียงกลาง จ. น่าน
ทิศตะวันออก	ติดแนวเขตป่าอุทยานแห่งชาติภูคา – ผาแดง
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านหนองปลา ต.พระราชอุ. เชียงกลาง จ.น่าน

(5) บ้านจิว หมู่ที่ 9 ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่บอกสืบต่อกันมาว่า เป็นหมู่บ้านที่ตั้งถิ่นฐานเมื่อใด นั้นไม่มีหลักฐานที่ปรากฏแน่ชัด แต่เดิมเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีประชากรไม่มาก มีจำนวนหลังคาเรือนประมาณ 60 หลังคาเรือน ซึ่งคนในหมู่บ้านพูดภาษาไทยในหมู่บ้านในสมัยก่อนมีต้นจิวใหญ่จำนวนมาก จึงทำการตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านจิว ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเชียงกลาง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลเชียงกลางและมีพื้นที่คาบเกี่ยว ทั้งเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางและเทศบาลตำบลเชียงกลาง บ้านจิวมีวัดฉิมพลีเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งได้แยกจากวัดม่วงสุข ซึ่งแต่เดิม ราษฎร 3 หมู่บ้านคือ บ้านจิว บ้านคู และบ้านพญาแก้ว ได้ใช้วัดม่วงสุขเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณ โกลีสะพานบ้านม่วง ในปัจจุบันและได้แยกมาทำการตั้งวัดขึ้นมาใหม่เมื่อ ปีพ.ศ. 2512

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านจิวตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 7 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 83 กิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านเด่นธารา ตำบลพระธาตุ
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านม่วง หมู่ที่ 7
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านคู หมู่ที่ 4
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านศรีอุดม หมู่ที่ 1 ต.เชียงกลาง

(6) บ้านร่มไทร หมู่ที่ 12 บ้านร่มไทร เมื่อก่อนเป็นบ้านหนองเก่า เพราะว่ามีหนองอยู่ตามสันคอยแล้วก็มีควายมาอาบน้ำหรือนอนตามหนอง ชาวบ้านเลยเรียกกันว่าบ้านหนอง หมู่ที่ 6 ต่อมาปี 2546 ได้แยกหมู่บ้านใหม่เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็นบ้านร่มไทร หมู่ที่ 12 สาเหตุที่ตั้งชื่อว่าบ้านร่มไทร เพราะว่าลำห้วยจิมมีแต่ต้นไทร ผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายบุญ กอกัน ประชากรในชนเผ่าเป็นชาวเขาเผ่าถิ่น มีภาษาของชนเผ่าคือภาษาลีละ

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านร่มไทร ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 24 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 100 กิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านชี
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านหนอง

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอุทยานภูคา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอุทยานภูคา

(7) บ้านสบกอน หมู่ที่ 13 เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง ประวัติความเป็นมาในปี พ.ศ. 2548 ทางราชการได้อนุมัติให้แยกหมู่บ้าน บ้านสบกอน 1 หมู่ที่ 5 ตำบลเชียงกลาง ออกเป็น 2 หมู่บ้าน แยกมาเป็นหมู่บ้านสบกอน 3 หมู่ที่ 13 โดยกำหนดถนนสายสี่แยกร้านสุมิตราขึ้นไปทางทิศตะวันออกจนถึงบ้านนายก่อ กันสร เป็นเส้นทางแบ่งเขตหมู่บ้าน โดยทิศเหนือเป็นหมู่บ้านสบกอน 1 หมู่ที่ 5 ขึ้นกับเทศบาลไม่ทั้งหมด แต่อีกส่วนหนึ่งบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของถนนอดุลเดชจรัสเป็นเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านสบกอน หมู่ที่ 13 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 1 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดน่าน ประมาณ 76 กิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านสบกอนหมู่ 5 ตำบลเชียงกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านวังเก่า หมู่ 4 ตำบลเชียงคาน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านน้ำคา หมู่ 1 ตำบลพญาแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	แม่น้ำน่าน

ตำบลพญาแก้ว มีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน โดยมีประวัติพอสังเขป ดังนี้

(1) บ้านน้ำคา หมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเชียงกลาง

ประวัติบ้านน้ำคา เดิมไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพียงคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ บอกต่อ ๆ กันมาว่า แต่เดิมพื้นที่ที่ตั้งของหมู่บ้านปัจจุบัน ยังไม่มีหมู่บ้าน ยังเป็นป่าดงพงไพรและมีที่ราบอุดมสมบูรณ์ตามริมน้ำ แต่ก่อนเรียกว่า “น้ำหลง” มีความเหมาะสมแก่การทำเกษตร ต่อมาได้มีชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียงได้มาแสวงหาที่ทำกินในบริเวณดังกล่าว จำนวน 12 หลังคาเรือน มาตั้งรกรากถิ่นฐานบ้านเรือนริมแม่น้ำก่อน ต่อมาหมู่บ้านถูกลำน้ำกอนกัดเซาะตลิ่งพัง พัดพาเอาบ้านเรือนของราษฎรเสียหาย จึงได้พากันอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ห้วยน้ำคา โดยมี นายโน อินท่า เป็นผู้นำของหมู่บ้าน และมีจำนวนหลังคาเพิ่มเป็น 20 หลังคาเรือน จึงได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านชื่อว่า “บ้านน้ำคา” ในปีพ.ศ. 2435

บ้านน้ำคาเดิมอยู่ในเขตการปกครองของ ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ต่อมาในปี

พ.ศ.2500 บ้านน้ำคาได้ถูกนำจากลำน้ำก่อนทวม เกิดความเสียหาย นายปิ่น ะปัญญา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น จึงได้อพยพราษฎรไปตั้งหมู่บ้านใหม่ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของลำห้วยน้ำก่อนและตั้งชื่อหมู่บ้านตามเดิมว่า “บ้านน้ำคา” หมู่ที่ 4 ตำบลพญาแก้ว อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน มีจำนวนหลังคาเรือน 60 หลังคาเรือน

ต่อมาปีพ.ศ.2523 ตำบลเขียงกลาง ได้แบ่งเขตการปกครองหมู่บ้านโดยแบ่งฝั่งขวาของลำน้ำก่อนเป็น ตำบลพญาแก้ว ฝั่งซ้ายของลำน้ำก่อนเป็นตำบลเขียงกลาง ตำบลพญาแก้วจึงถูกกำหนดให้เป็นตำบลใหม่ของอำเภอ เขียงกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย 7 หมู่บ้าน บ้านน้ำคาเป็นหมู่ที่ 1 ของตำบลพญาแก้ว ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านน้ำคา หมู่ที่ 1 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเขียงกลาง 2.5 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดน่าน 72 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านเจดีย์ หมู่ 3 ตำบลเขียงกลาง และลำน้ำก่อน
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอปัว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านคันทนา หมู่ 2 ตำบลพญาแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านสบกอน หมู่ 13 ตำบลเขียงกลาง และตำบลเขียงคาน

(2) บ้านคันทนา หมู่ที่ 2 เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเขียงกลาง

บ้านคันทนา หมู่ที่ 2 ตำบลพญาแก้ว อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน มีการรวมตัวกันตั้งหลักปักฐานเป็นหมู่บ้านตั้งแต่นั้นมา ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าขานเป็นตำนานสืบต่อกันมาว่า ช่วงก่อนพุทธศักราช 1280 ประชาชนบ้านคันทนา เดิมเป็นคนไทยที่ตกค้างอยู่มณฑล เอเชียบูรพาในประเทศจีนตอนใต้ (เข้าใจว่าอยู่ในเขตสิบสองปันนา) จะเห็นได้จากภาษาพูด ประเพณีวัฒนธรรม การทำบุญ สรงน้ำพระ ก่อเจดีย์ทราย คล้ายชาวไทยล้านนา ต่อมาถูกจีนรุกรานจึงถอยร่นลงมาเรื่อย ๆ ผ่านป่าเขาลำเนาไพรมาหลายที่หลายแห่ง พอที่จะยึดพื้นที่เป็นที่ทำมาหากินอย่างถาวรแต่ก็ไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ เนื่องจากถูกจีนรุกรานตามข่มแห่งร้างแกอยู่ตลอดมา จึงอพยพหนีลงมาเรื่อย ๆ ในที่สุดก็ได้มาพบแหล่งน้ำและป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การบุกเบิกเพาะปลูกทำมาหากิน จึงยึดอาชีพการทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และแหล่งน้ำที่พบก็คือ แม่น้ำก่อน ในปัจจุบันนั่นเอง

ครั้งแรกที่อพยพกันมาก็มีหลายครอบครัว บางครอบครัวก็ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านดินตอก หรือบ้านผาน้ำช้อย ในปัจจุบัน แต่ก็ไม่สามารถอาศัยอยู่บ้านดินตอกได้ ไม่ทราบว่าเป็นเพราะสาเหตุอันใด จึงได้อพยพมารวมกันอีกครั้ง นอกจากนั้นก็ยังมีราษฎรที่อพยพมาจากเขตบ้านหัวเมือง เขตเมืองปัว และเขตเมืองเปือ มารวมตัวตั้งหลักปักฐานเป็นปึกแผ่นแน่นหนาจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านคันทนา” เพราะแน่นหนาไปด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค อุดมสมบูรณ์ไปด้วยข้าวปลา อาหาร รัญพืชนานาพันธุ์ ภายหลังจึงได้เพี้ยนมาเป็น “บ้านคันทนา” มาตราบเท่าปัจจุบันนี้ เมื่อรวมตัวเป็นปึกแผ่นแน่นหนาพอสมควรแล้ว ก็ได้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งเพื่อเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจ และใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ชื่อวัดคันทนา ณ บริเวณฝั่งห้วยหวาน ติดกับลำน้ำก่อน ต่อมาวัดคันทนาถูกน้ำกัดเซาะตลิ่งสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก จึงได้ย้ายมาสร้างอยู่บนที่สูง คือ ที่ตั้งวัดคันทนาในปัจจุบัน

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขียงกลางพญาแก้ว อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน

สถาปณีสถาสร บ้านคันทนา หมู่ที่ 2 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 3 กิโลเมตร และห่างจาก
จังหวัดน่าน 76 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านเจดีย์ หมู่ที่ 10,3 ต.เชียงกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านแดนพนา ต.สถาน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านน้ำคา หมู่ที่ 1
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านพูล หมู่ที่ 3

(3) บ้านพญาแก้ว หมู่ที่ 4 เดิมอยู่ร่วมกับบ้านคู หมู่ที่ 9 บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำกอนที่หมู่บ้านแบ่งเป็น
บ้านลุ่มและบ้านบน พื้นที่เดิมอยู่บริเวณทุ่งนาระหว่างบ้านจิวกับบ้านม่วงในปัจจุบัน สาเหตุที่ย้ายมาจากพื้นที่หมู่บ้าน
เดิมเนื่องจากทุกปีจะเกิดอุทกภัยจากกระแสน้ำกอนพังทำลายบ้านเรือนของราษฎรเสียหาย ริมตลิ่ง ก็ถูกน้ำกัดเซาะเข้า
ใกล้บ้านเรือนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2499 เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ฝนได้ตกกระหน่ำตลอดวันตลอดคืนน้ำป่าไหลหลากเข้า
ท่วมบ้านเรือนของราษฎรเสียหายจำนวนหลายหลังคาเรือน ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากอุทกภัยประกอบกับพื้นที่
หมู่บ้านคับแคบเพราะอยู่ในช่วงล้อมรอบของทุ่งนาทั้งทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันตกทิศตะวันออกจะติดอยู่กับทุ่งนาและ
ทางทิศใต้ก็ติดกับแม่น้ำกอน ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจึงได้ปรึกษาหารือกัน จนในปี พ.ศ. 2509 จึงมีความคิดที่จะย้าย
หมู่บ้านต่างพากันแยกย้ายต่างคนต่างไป ส่วนหนึ่งย้ายไปอยู่ที่บ้านคูในปัจจุบัน และแยกทางไปอยู่ บ้านจิวบ้าง
อีกส่วนย้ายมาอยู่ที่บ้านมอญหรือบ้านพญาแก้วในปัจจุบัน ซึ่งมีผู้ร่วมบุกเบิก สร้างหมู่บ้านได้แก่
พ่อหลวงวงศ์ การินทร์, พ่อหลวงแก้ว การินทร์, พ่อหลวงร่วม การินทร์, พ่อหลวงเฉลียว มาจิว, พ่อหลวงสนั่น
ไพฑูริย์ โดย ตั้งชื่อว่าบ้านมอญ ตามชื่อของลำห้วยมอญแต่ยังขึ้นการปกครองอยู่กับบ้านคู โดยระยะแรกที่ย้ายมา
จำนวน 30 หลังคาเรือน ในปี พ.ศ.2512 ได้ขอแยกเพื่อจัดตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการโดยตั้ง ชื่อว่า “บ้านพญาแก้ว”
ตามชื่อของ เจ้าพ่อพญาแก้ว ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือมาเป็นชื่อของหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน

สถาปณีสถาสร บ้านพญาแก้ว หมู่ที่ 4 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 5 กิโลเมตร และห่างจาก
จังหวัดน่าน 76 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับลำน้ำกอนและบ้านคู หมู่4 ต.เชียงกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านแดนพนา อ.ปัว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอาณาเขตบ้านผาน้ำช้อย หมู่ 5 ต.พญาแก้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านม่วง หมู่ 7 ต.พญาแก้ว

(4) บ้านผาน้ำช้อย หมู่ที่ 5 เดิมมีชื่อเรียกว่า บ้านตา ด้วยประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านตาป่าซาง
ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยตระกูลบุญตัน ด้วยการนำของ นายอุค-นายตา-นายมา บุญตัน นอกจากตระกูล
บุญตันแล้วยังมีเชื้อสายเผ่าพันธุ์เดียวกันอพยพตามมารวมกันจนเป็นหมู่บ้านอีกหลายตระกูลเช่น ยอดออน ศิริคาม

รภไพร หลบภัย หรือบางกลุ่มก็เรียกว่า บ้านตาดินตก ด้วยเป็นหมู่บ้านเดียวที่ไม่สามารถเชื่อมการคมนาคมไปยังหมู่บ้านอื่นๆได้ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นชาวเขาเผ่าลัวะ มีภาษาพูดเป็นของตนเองคือ ภาษาลัวะ มีเครื่องแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ ผู้ชาย สวมกางเกงสามส่วน เลือพื้นเมืองสีดำ ส่วนผู้หญิง นุ่งผ้าซิ่นก่านคอควาย เลือพื้นเมืองสีดำ ใช้ผ้าขาวม้าสีแดงสีขาว โทกศิระชะ ปัจจุบันตระกูลบุญตัน ยังมีบทบาทสำคัญในชุมชน และมีประชากรมากที่สุดในชุมชนด้วย

ปี พ.ศ.2505 เกิดการคุกคามภัยคอมมิวนิสต์ หมู่บ้านตา เป็นพื้นที่ลี้ภัยจึงมีการจัดตั้งให้เป็นหมู่บ้าน อพป.(อาสาสมัครและป้องกันตนเอง) และเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านมาเป็นบ้านผาน้ำน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลพญาแก้ว โดยหน่วยพิเศษของกองทัพภาคที่ 3

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านผาน้ำน้อย หมู่ที่ 5 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเขียงกลาง 16 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดน่าน 91 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านเกวต หมู่ที่ 6 ต.พญาแก้ว และบ้านหนอง หมู่ที่ 6 ต.เขียงกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ บ้านแดนพนา หมู่ที่ 7 ตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านสกาต ตำบลสกาต อำเภอปัว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านพญาแก้ว หมู่ที่ 4 ตำบลพญาแก้ว

(5) บ้านเกวต หมู่ที่ 6 เป็นหมู่บ้านที่มีผู้คนอาศัยอยู่มาแล้วประมาณ 130 ปี ในอดีตมีผู้คนหลายกลุ่มอาศัยอยู่ตามห้วยต่างๆ ตามสันภูหุด และลำห้วยสตุล ต่อมาได้รวมตัวกันและตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นบ้านเขวด (มาจากการทำแนวกันไฟป่า) ต่อมาได้ขอใช้ชื่ออย่างเป็นทางการ แต่มีปัญหาในการใช้ภาษาสื่อสารกับทางเจ้าหน้าที่อำเภอชื่อหมู่บ้านจึงเพี้ยนมาเป็น “บ้านเกวต” จนถึงปัจจุบันนี้ โดยมีผู้ใหญ่บ้านชื่อนายเที่ยง ศิริคาม เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านเกวต หมู่ที่ 6 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเขียงกลาง 43 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดน่าน 120 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับลำน้ำกอน
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านสกาต อ.ปัว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับสันภูหุด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านผาน้ำน้อย

(6) บ้านม่วง หมู่ที่ 7 เดิมบ้านม่วงอยู่ในเขตการปกครองเดียวกับบ้านคันทนา บ้านพูล คือ หมู่ที่ 2 ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่กลางทุ่งนาอยู่ติดกับแม่น้ำกอน และติดกับฝายคันทนา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่บ้านใกล้เคียง เนื่องจากที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่ม พอถึงฤดูฝนก็จะม่น้ำท่วมอยู่เป็นประจำทุกปี บ้านเรือนและสัตว์เลี้ยงจะได้รับความเสียหายให้กับประชาชนเป็นอย่างมากทุกปี ต่อมาบ้านพูลและบ้านม่วงก็ได้แยกออกจากบ้านคันทนามาตั้ง

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขียงกลางพญาแก้ว อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน

หมู่บ้านใหม่ ต่อมาบ้านม่วงก็ได้แยกออกจากบ้านพูล มาตั้งหมู่บ้านใหม่เป็นบ้านม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลพญาแก้ว อำเภอ เชียงกลาง จังหวัดน่าน สาเหตุที่แยกมาตั้งหมู่บ้านใหม่ เพราะว่าการสัญจรไปมาติดต่อกันลำบาก

สภาพภูมิศาสตร์ บ้านม่วง หมู่ที่ 7 ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเชียงกลาง 6 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดน่าน 72 กิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับแม่น้ำกอน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านพญาแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านพูล
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอปัว

7.2 ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตร (ธรรมชาติ)

แหล่งน้ำธรรมชาติ	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ทั่วถึง	ไม่ทั่วถึง
แม่น้ำ	3	2	1	2
ห้วย/ลำธาร	0	8	0	4
คลอง	2	1	1	2
หนองไผ่บึง	0	1	0	1
น้ำตก	0	0	0	0

แหล่งน้ำทางการเกษตร (ที่มนุษย์สร้าง)

แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้าง	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ทั่วถึง	ไม่ทั่วถึง
แก้มลิง	0	0	0	0
อ่างเก็บน้ำ	0	1	0	1
ฝาย	1	5	1	3
สระ	0	4	0	2
คลองชลประทาน	2	1	2	1

ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค)

แหล่งน้ำกิน	ไม่มี	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ทั่วถึง	ไม่ทั่วถึง
บ่อน้ำบาดาลสาธารณะ	5	0	1	0	0
บ่อน้ำตื้นสาธารณะ	5	0	1	0	1
ประปาหมู่บ้าน (ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	4	1	0	1	0
ระบบประปา (การประปาส่วนภูมิภาค)	5	1	0	0	1
แหล่งน้ำธรรมชาติ	1	3	5	1	7

8. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

8.1 การนับถือศาสนา

- ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100

วัด / สำนักสงฆ์/อาศรมพระธรรมจาริก จำนวน 7 แห่ง คือ

1. วัดบ้านพญาแก้ว

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

2. วัดฉิมพลีวนาราม
3. วัดม่วงชุม
4. อาศรมพระธรรมจาริกบ้านกอก
5. อาศรมพระธรรมจาริกบ้านกอก(ปางก้อ)
6. สำนักสงฆ์บ้านหนอง
7. สำนักสงฆ์บ้านผาน้ำน้อย

8.2 ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ	ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีตีพิ	ประมาณเดือน สิงหาคม
- ถวายเทียนพรรษา	ประมาณเดือน กรกฎาคม
- งานสลากภัต	ประมาณเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน

8.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตตำบลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน การทอผ้า การตีเหล็ก และวิธีการจับปลาธรรมชาติ ภาษาถิ่น พุศภาษาพื้นเมือง (ล้านนา) และภาษาถิ่นลัวะ (ในพื้นที่ราบสูง)

8.4 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว ได้ผลิตของกิน ของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ เมี่ยง, มะแขว่น, กุ้ง (ดอกหญ้า) สินค้าแปรรูป เช่น ก๋วยเตี๋ยว มันทอด, เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ และผ้าทอพื้นเมือง

9. ทรัพยากรธรรมชาติ

9.1 น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากแม่น้ำน่าน ,ลำน้ำคอน ซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปา สำหรับน้ำใต้ดินมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้

9.2 ป่าไม้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว พื้นที่บางส่วนตั้งอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ

9.3 ภูเขา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลางพญาแก้ว มีหมู่บ้านตั้งอยู่บนพื้นที่ภูเขา ได้แก่ หมู่บ้านหนอง, บ้านชี, บ้านกอก, บ้านร่มไทร, บ้านผาน้ำน้อย, บ้านเกวต

9.4 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีพื้นที่เป็นพื้นที่เขตป่าสงวน และพื้นที่ราบเหมาะสำหรับการเพาะปลูก ที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ และมีพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่เป็นพื้นที่สาธารณะทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ก็ได้แก่ ดิน ต้นไม้ อากาศที่ไม่มีมลพิษ และน้ำ สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรได้มาจากน้ำฝน แม่น้ำน่าน และลำน้ำกอน